לשם ולכבוד

השכמיה נכנסת לאופנה

תיאטרון

נסים אלוני

אדם בתוך הישימון

לתיאטרון הישראלי לא היה מה לומר. וככל שאמר פחות, כן גדלה תפארת הבניינים בהם השמיע את קולו.

באולם המפ"ר החדש של התיאטרון הקאמרי, שנחנך השנה, הוצג כמסמר מיוחד מחזה של **נתן אלתרמן**, שקשה לקרוא לו מחזה. היה זה בליל של געגועים לעבר, כשאלתרמן עצמו היה צעיר ויפה, ולא תועמלן קטן של קבוצה רודנית.

כינרת כינרת לא היה רק בריחה אישית של אלתרמן מן המציאות ומבעיותיה. ב־הציגו מחזה זה, הצטרף הקאמרי לבריחה זו. במשך כל השנה לא הציג אף מחזה אחד שנועד להתמודד, באומץ־לב ובכנות, עם הבעיות העצומות של המדינה, המשת־עות ליד הדראמאטורג הגואל.

לא פחות מפואר מבניין הקאמרי היה בניין התיאטרון החיפאי, שזכה חיש מהר לתואר „חושיטרון". גם כאן היתה האקוס־טיקה מצויינת — וגם כאן לא נאמר מאו־מה שהיה ראוי לטכניקה המודרנית. מחזה כושל של **משה שמיר**, מלחך־פינכה אחר של המישטר, הלילה לאיש, היה גם הוא ביטוי של דור מחזאים הבורח מן האמת, כדי שלא ייקרא להקריב למענה קורבנות אישיים.

הדראמות האמיתיות של השנה התחוללו על במת המציאות — הרחק מעולמו של התיאטרון הישראלי. מאבקו של רוברט סובלן זעק לשקספיר. הטראגדיה של צבי שימנסקי בבית־המטבחיים החיפאי היתה ראייה לשילה. הזעזוע של מישפט אייכמן, מאבק ערביי בית־נטופה נגד הטרקטורים של מוביל־המים, הטראגדיה של חמשת הנערים הערביים שנקטלו על הגבול, הלבטים של ישראל השניה למען שחיון והתקדמות — כל אלה היו

עיתונות

שלום רוזנפלד

הפרשה העגומה

האם מילאה השנה העתונות הישראלית את תפקידה, שהוא חיוני לקיום חברה דמו־קראטית? האם היתה בלתי־תלוייה די צורכה? האם היה לה אומץ־לב הדרוש?

לכל השאלות האלה לא היתה תשובה ברורה. העתונות נישארה על הגבול. היא לא בגדה בתפקידה, אך גם לא עמדה בו בכבוד. לעיתים גילתה אומץ־לב מפתיע, בעיתים אחרות נהגה בפחדנות מחפירה, שהביאה נזק חמור למדינה ולחברה הדמוקראטית בה.

בתשכ"א זכה עורך מעריב, אריה דיסנ־צ'יק, לתואר איש־העתונות, בשל עמדתו האמיצה של עתונו בפרשת־לבון. השנה זכה לאותו תואר סגנו, **שלום רוזנפלד**, בגלל הסיבה ההפוכה — חלקו העגום ב־מאורעות שהביאו למאסרו של רוברט סוב־לן בתל־אביב.

העתונות גילתה את כל כוחה הרב ב־מאבק נגד הצעת **חוק לשון הרע**, ש־היתה מכוונת נגדה. אך כעבור כמה חוד־שים שיתקה עם הרעיון להקים **מועצת עתונות** — טכסיס של מפא"י שנועד, ב־מסתה של „שלטון עצמי", לאפשר לסוכנית לסתום את פי מתנגדיה.

דו־משמעות מוזרה זו השתרעה לכל אורך החזית העתונאית. בעוד שמפ"ם ניסתה להתרגל לתפקידה כאופוזיציה שמאלית, הפך עתונה, על המשמר, למיבצר האגף הימני של המפלגה, סירב לפרסם את דבריו של **אהרון כהן**. מצב דומה השתרר אצל הליברלים, ששיחקו עם רעיונותיו של נחום גולדמן, בשעה שעתונם, הפך שופר גלוי של חוגים פאשיסטיים, בני־בריתה של הכנופייה הבטחוניסטית במפא"י.

הארץ המשיך לפסוח על שני הסעיפים, הפך עוד יותר לבטאון המישטר. הצדיק למעשה את הסגרת סובלן במאמריו הראשיים. בסוף השנה התכונן מעריב להתחרות בו, להקים עתון־בוקר משלו. ואילו דבר הוסיף לגלם את דמותו האמלטית, חצויית־הלב. הוא הרגיז את משה דיין עד כדי כך, שהכריז בפומבי כי דבר והעולם הזה הם שני העתונים המזיקים ביותר למפא"י.

למרות הרמה הכללית הירודה והכמות שבאה במקום האיכות, לא חסרו השנה מיבצעים עתונאיים. בשליחות מיוחדת לפורטוגל הצליח **אלי תבור**, איש העולם הזה, לגלות סוף־סוף הוכחות ברורות להימצאותם של עוזים בידי צבא־הדיכוי באנגולה. כעבור כמה שבועות פירסם ידיעות אחרונות, באומץ־לב הראוי לציון, כתבה של **אביטל מזסנזון**, שראה במו עיניו את העוזים במוזאמביק הפורטוגלית.

מערכה חשובה ניהלה העתונות אחרי רצח־הדמים בבית־המטבחיים החיפאי. סוף־סוף, ובאיחור רב, הופנה זרקור הפירסומת לנעשה בבתי־המטבחיים, והחלה רפורמה חשובה לביעור קיני הגאנגסטרים. היתה זאת דוגמה מאלפת לחשיבותה ולכוחה של העתונות.

הניסיון האחרון של הקבוצה הבטחוניסטית בשטח השבועונות, **שבועון הרדיו**, נחל כשלון חרוץ ומת. מבקר־המדינה גילה, כי בנסיון־סרק זה להקים מתחרה להעולם הזה, נקברו רבע מיליון לירות מכספי משלם המיסים — באותה שנה בה הטילה הממשלה מלחה־חובה חדש על אזרחיה.

יתכן כי ההתפתחות המעניינת ביותר של השנה העתונאית היתה התבססותם של כתבי־עת רעיוניים. כך מלאה שנה להופעתו הסדירה של **אתגר** כדו־שבועון — עובדה מאלפת, מאחר שזה העתון היחיד המופיע בארץ מבלי לשלם אף אגורה אחת כשכר או משכורת לעורכיו, לכותביו ולעובדיו הטכניים. לצידו של אתגר נולד השנה **מן היסוד**, אף הוא דרשבועון, מטעם קבוצת לבון. רעיונותיו היו פחות ברורים ומגובשים, אך הוא חדר לכמה חוגים במפא"י. לשני דו־השבועונים יש תפוצה דומה, אך בחוגים שונים.

תשבץ העולם הזה 1307

תשבץ זה נשלח אלינו מפרס; מחברו הוא אזרח ישראלי בשם משה ציון ואהביאן, ה־יושב בטהרן. לצערנו אין הוא מוסר על עצמו כל פרטים נוספים, פרט לתמונה.

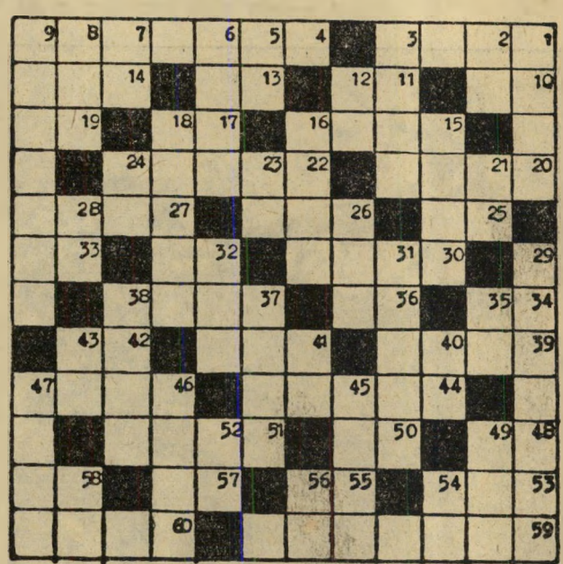

מאונן: 1) אחד מחמשת השמות של מלך החיות; 4) עיר בארגנטינה; 10) זו־עף; 11) מלת שלי־לה; 13) אבר ב־גוף; 14) שמו ה־פרטי של צייר הו־לנדי נודע; 15) ה־מאריך חיים בין בעלי הכנף; 17) תואר הולנדי; 19) די בשפה הערבית; 20) מפרה; 22) כלי־עבודה המשמש את החקלאים; 25) נג־מר; 26) אזור, חבל; 27) תודר בכות ל־מקום צפוף; 30) סוג אבן; 32) שד; 33) מתנה; 34) ברם; 36) עני; 37) שם פרטי של קומפוזי־טור ידוע; 39) כוי־עס; 41) אינו מלוכ־לך; 42) מיקווה מים גדול; 44) לעבור ב־חסף על ספר; 46) עירבוב (של שפות); 48) מרכז; 50) 210; 51) תרופה, מזור; 53) בית־חרושת ליין; 55) מידת חשמל; 57) האות האחרונה; 58) טנא; 59) בירת מדי־נה יסיכונית; 60) כך קראו הצירונים להר חרמון.

מאונך: 1) שמה הפרטי של שחקנית קולנוע; 2) שדה פרא; 3) נעדר; 5) קריאת צער; 6) נמוך; 7) מספר; 8) שער (בער־בית); 9) נסיכה רוסית בסוף תקופת הצאר; 12) עיר בפרס, שנחרבה ברעידת אדמה; 15) כלי זמר; 16) עליהן נערכו פולחני אלילים; 18) מצוי במנדשי משחקים; 21) מרחף; 23) עליז; 24) בת קול; 26) התי־חלק; 28) מרגיש; 29) שחקנית קולנוע ש־התאבדה (שמה הפרטי); 31) שם ציפור ה־מופיעה בארץ בתקופת הסתיו; 32) כואב; 35) 26; 37) ידלג; 38) נצח ישראל לא ישקר; 40) שבט בישראל; 41) עמוד מים; 43) מלת שאלה; 45) משרה, שלום; 46) שם עץ; 47) פקיד; 49) מתמצא, מומחה; 52) כלי עבודה; 54) שחקן כדורגל; 56) אות לאפוניות; 58) כן בשפה הספרדית.